

транство, взети в техния национален, регионален и конкретно локален (групово фиксиран – компактно или дисперсно) ракурс.

Особен интерес за циганолозите представлява проблемът за брачния избор при ромите. В случая няма да се спирам на етнографските или демографските особености на неговото функциониране някога и сега, а ще акцентирам преди всичко на социално-аксиологическата специфика, на реализацията му в социалните ареали.

Брачният избор при циганите от древни времена се е обуславял от съобразяването с повелите на конкретни ценностно-нормативни комплекси, имащи сакрално или профанно значение за цялостната социална и етнична реализация и идентификация на циганската битност, душевност и субкултурен „портрет“ на субекта. Престъпването на табуираните зони, нарушаването на сакралните или профанните регламентации винаги е водело до инкасирането на съответни регулативно-контролни и санкциониращи въздействия от личностното, фамилното, родовото и груповото обкръжение. Характерът и формата, силата и мащабът на тези санкции понякога са имали фатален отзвук и последствия за житейската съдба на конкретно провинилия се циганин или циганка. От една страна, това е поддържало и стимулирало специфична етногрупова херметизация и изолираност от „асортимента и артикулите на брачния пазар“, защото „съблазните“, предоставени в междугруповото и иноетничното социално пространство, потенциално и актуално са могли да провокират сътресения и трагични последствия за хомеостазиса на конкретната ромска група. От друга страна, то е репродуцирало ценностно-нормативните скрижали и еталони на съответната група, с които обективно я е дистанцирало от пулсациите на социално-историческото време. Това относително я е отдалечавало от радикалните и преломни в семиотично-семантичен аспект сътресения и преобразувания в различните пластове на социалното пространство. По този начин „придънната хоризонтална закрепостеност“, херметизираното вътрешногрупово битие и дори изолационизъм са предпоставяли своеобразна ретардация в социално-историческото развитие на циганския брак спрямо аналозите в другите етнични, етнокултурни и етнорелигиозни парцели на тоталното социално пространство в дадена страна.